

EKOTURISTIK LOYIHALAR ORQALI HUDUDLARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Asatullayev Alisher Asatullo o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi

Loyiha boshqaruvi yo'nalishi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14647419>

Annotatsiya. Maqolada ekoturizmni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va imkoniyatlari tahlil qilinadi. Hududning tabiiy boyliklari, madaniy merosi va mahalliy aholi salohiyati ekoturizmni rivojlantirishga katta yordam beradi. Ekoturizmning madaniy jihatlarini rivojlantirish, mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlarini yaratish, tabiiy resurslarni himoya qilish va barqarorlikni ta'minlash kabi muhim aspektlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, marketing, targ'ibot va ekologik ta'limning roli haqida ham so'z yuritiladi. Maqolada Navoiy viloyatining ekoturistik salohiyatini dunyoga tanitish uchun raqamli marketing, turizm yarmarkalarida ishtirok etish va boshqa turizm hududlari bilan hamkorlik qilish taklif qilinadi. Ekoturizmni barqaror rivojlantirish uchun ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirlarni hisobga olish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Navoiy viloyati, ekoturizm, arxitektura obidalari, noyob flora, tabiiy resurs, marketing, ish o'rinlari, raqamli marketing, barqaror rivojlanish, madaniy meros, sayyohlar, ekologik ta'lim, qadimiy qishloq, Qizilqum cho'li, agrar turizm, iqtisodiy rivojlanish, targ'ibot, ta'lim va xabardorlik.

PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF REGIONS THROUGH ECOTOURISM PROJECTS

Abstract. The article analyzes the main directions and opportunities for the development of ecotourism. The natural resources of the region, cultural heritage and the potential of the local population greatly contribute to the development of ecotourism. Important aspects such as the development of cultural aspects of ecotourism, the creation of new jobs for the local population, the protection of natural resources and ensuring sustainability are considered. The role of marketing, promotion and environmental education is also discussed. The article suggests digital marketing, participation in tourism fairs and cooperation with other tourism regions to introduce the ecotourism potential of Navoi region to the world. The need to take into account environmental, economic and social impacts is emphasized for the sustainable development of ecotourism.

Keywords: Navoi region, ecotourism, architectural monuments, unique flora, natural resources, marketing, jobs, digital marketing, sustainable development, cultural heritage, tourists, environmental education, ancient village, Kyzylkum desert, agrarian tourism, economic development, advocacy, education and awareness.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ ЧЕРЕЗ ПРОЕКТЫ ЭКОТУРИЗМА

Аннотация. В статье анализируются основные направления и возможности развития экотуризма. Природные ресурсы региона, культурное наследие и потенциал местного населения вносят большой вклад в развитие экотуризма. Будут рассмотрены такие важные аспекты, как развитие культурных аспектов экотуризма, создание новых рабочих мест для местных жителей, защита природных ресурсов и обеспечение устойчивого развития. Также обсуждается роль маркетинга, пропаганды и экологического образования. В статье предлагается использовать цифровой маркетинг, участие в туристических ярмарках и сотрудничество с другими туристическими регионами для продвижения экотуристического потенциала Навоийской области в мире. Подчеркивается, что для устойчивого развития экотуризма необходимо учитывать экологические, экономические и социальные последствия.

Ключевые слова: Навоийская область, экотуризм, архитектурные памятники, уникальная флора, природные ресурсы, маркетинг, рабочие места, цифровой маркетинг, устойчивое развитие, культурное наследие, туристы, экологическое образование, древнее село, пустыня Кызылкум, агротуризм, экономическое развитие, пропаганда, образование и осведомленность.

Ekoturizm — tabiiy resurslardan foydalanib, hududlarni barqaror rivojlantirish va atrof-muhitni saqlashga yordam beradigan turizm shaklidir. Navoiy viloyati kabi tabiiy boyliklarga ega hududlarda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollari katta. Bu yerda bir necha asosiy yoʻnalishlarni koʻrib chiqish mumkin:

1. Tabiatni saqlash va barqaror rivojlanish

Navoiy viloyati, ayniqsa, Qizilqum choʻli, Nurata togʻlari kabi joylar tabiiy boyliklarga juda boy hudud sanaladi. Ekoturizmni rivojlantirish orqali hududning tabiiy muhitini saqlab qolish, notoʻgʻri foydalanishning oldini olish va tabiiy resurslarni barqaror ishlatish mumkin.

Ekoturizm loyihalari maxsus tabiiy zonlarda turistik faoliyatni boshqarish, resurslardan oqilona foydalanishni taʼminlash uchun yaxshi imkoniyat yaratadi.

2. Mahalliy iqtisodiyotga hissa qoʻshish

Ekoturizm loyihalari mahalliy aholining iqtisodiy farovonligini oshirishi mumkin. Misol uchun, sayohat xizmatlarini taqdim etadigan kichik bizneslar, mehmonxonalar, restoranlar va qoʻlda ishlangan mahsulotlar ishlab chiqaruvchi kooperativlar tashkil qilish mumkin. Bu hududning iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy taʼsir koʻrsatadi.

3. Madaniyat va anʼanalarga eʼtibor qaratish

Navoiy viloyatining madaniy merosi va an'anaviy hayoti ham ekoturizm loyihalarida muhim o'rin tutadi. Misol uchun, Nurata tog'larida yashovchi mahalliy aholi, o'zining o'ziga xos urf-odatlarini, hunarmandchilik va qishloq turizmi bilan sayyohlarni jalb qilish mumkin.

Ekoturizmning bir qismi sifatida, mahalliy an'analarni, xalq qo'shiqlarini va san'atni targ'ib qilish, madaniy merosni saqlashga yordam beradi.

4. Yashil infratuzilma yaratish

Navoiy viloyatida ekoturizmni rivojlantirish uchun yashil infratuzilma, masalan, ekologik yo'llar, velosiped yo'laklari, ekoturistik markazlar va yashil mehmonxonalar qurish kerak. Bu nafaqat ekologik toza va energiya samarali muhit yaratadi, balki sayohatni yanada qulay va jozibador qiladi.

5. Mahalliy turizmni targ'ib qilish

Viloyatda ekoturizmga qiziqadigan xorijiy sayyohlarni jalb qilish uchun targ'ibot va marketing ishlarini kuchaytirish zarur. Internetda viloyatning tabiiy go'zalliklari, madaniy merosi va ekoturistik resurslarini taqdim etish, sayyohlar uchun qulay paketlar va ekskursiyalar tashkil qilish, xalqaro turizm yarmarkalarida ishtirok etish orqali tashrif buyuruvchilar sonini oshirish mumkin.

6. Atrof-muhitni himoya qilish va ta'lim

Ekoturizm loyihalarida atrof-muhitni himoya qilishning muhim o'rni bor. Tabiatni sevuvchilar va sayyohlar uchun ekologik ta'lim berish, xavf ostidagi o'simlik va hayvonot turlari haqida ma'lumotlar taqdim etish, ekologik hisobotlar va monitoring tizimlarini ishlab chiqish kerak.

7. Sog'lom turizm va wellness

Ekoturizm nafaqat tabiat bilan bog'liq bo'lib, balki sog'lom turizmni rivojlantirishga ham imkon yaratadi. Navoiy viloyatidagi tabiiy resurslardan, masalan, termal suvlar, toza havo, tabiiy sayr joylari, yoga va meditatsiya uchun mos hududlar orqali wellness turizmini rivojlantirish mumkin.

8. Tabiiy Boyliklar va Ekoturizm Potensial

Navoiy viloyati geografik jihatdan juda boy. U yerda turli tabiiy zonalar mavjud: cho'l va tog'li hududlar, noyob flora va fauna, qadimiy tarixiy obidalar. Aynan shu tabiiy va madaniy boyliklar ekoturizm rivojlanishi uchun ajoyib imkoniyatlar yaratadi.

- Qizilqum cho'li: Bu mintaqada sayyohlar uchun ekzotik manzara yaratadi, cho'l landshaftlarini sevuvchilar uchun ideal joy. Cho'l sayohatlari, qoya toshlarining o'tmishiga oid izlanishlar olib borish mumkin.

- Nurata tog‘lari: Bu hududlar tog‘li manzaralar va tabiiy yodgorliklar bilan mashhur. Sayyohlar uchun yurgan sayohatlar, tog‘lar bo‘ylab ekskursiyalar, suv manbalariga sayohatlar o‘tkazilishi mumkin.

- Zafarobod manzillari: Bular, ayniqsa, tarixiy ahamiyatga ega joylar. Bular orqali tarixiy va madaniy ekoturizmni rivojlantirish mumkin. Masalan, qadimiy zamonlardan qolgan arxitektura obidalarini, qadimiy qishloq va shaharlarga oid sayohatlar o‘tkazish.

9. Mahalliy aholi va ish o‘rinlari yaratish

Ekoturizm rivojlanishi bilan birga mahalliy aholiga yangi ish o‘rinlari yaratish mumkin. Navoiy viloyatining ko‘plab hududlarida aholi asosan qishloq xo‘jaligi va chorvachilik bilan shug‘ullanadi. Ekoturizmning rivoji ularga yangi daromad manbalarini taqdim etadi, shu jumladan:

- Ekologik qo‘lda ishlangan mahsulotlar ishlab chiqarish: Mahalliy aholi o‘z mahsulotlarini (naqqoshlik, gilamlar, sopol idishlar) ekoturizm sayohatchilariga sotishlari mumkin.

- Turizmni qo‘llab-quvvatlash xizmatlari: Mahalliy aholi mehmonxona, turistik yo‘riqchilar, transport xizmatlari va restoranlar orqali sayohat xizmatlarini taqdim etishi mumkin.

- Agrar turizm: Qishloq joylarida fermerlik va qishloq xo‘jaligi jarayonlarini ko‘rsatish, o‘quv dasturlari va qishloq hayotini targ‘ib etish orqali turistlar qishloq xo‘jaligi va an‘analarga qiziqishlarini oshirish mumkin.

10. Tabiatni himoya qilish va barqarorlik

Ekoturizmning muhim jihati – atrof-muhitni himoya qilish va barqarorlikni ta‘minlashdir. Ekoturizm loyihalari faqat turistlarga xizmat ko‘rsatish bilan cheklanmay, balki tabiiy resurslarni saqlashga ham qaratiladi:

- Tabiatni qo‘riqlash: Ekoturizm faqat tabiatni ta‘minlash va uning ko‘rinishini saqlashga qaratilgan bo‘lishi kerak. Buning uchun tabiiy hududlarda ortiqcha qurilishlar va ijtimoiy faoliyatlar taqiqlanishi kerak.

- Ekologik turizmning o‘ziga xos qoidalari: Mahalliy boshqaruvlar va ekoturizm tashkilotlari ekologik turizmning o‘ziga xos qoidalarini belgilashi, tabiiy boyliklarni asrash va atrof-muhitni zarar keltirishdan saqlanish kerak.

11. Marketing va Targ‘ibot

Ekoturizmning rivojlanishi uchun marketing va targ‘ibotni kuchaytirish zarur. Navoiy viloyatini dunyoga tanitish uchun quyidagi strategiyalarni qo‘llash mumkin:

- Raqamli marketing: Internet va ijtimoiy tarmoqlarda viloyatning tabiiy boyliklari, madaniy va tarixiy obidalarini haqida targ‘ibot qilish. Ekoturizmga oid maxsus saytlarga sayohat paketlarini joylashtirish.

•Boshqa turizm hududlari bilan hamkorlik: Navoiy viloyatining ekoturistik salohiyatini boshqa turistik hududlar bilan birlashtirish. Masalan, Buxoro yoki Samarqand bilan bog‘lanish, bu viloyatlarni birgalikda targ‘ib qilish.

•Xalqaro turizm yarmarkalarida ishtirok etish: Turizm yarmarkalarida ishtirok etish orqali xorijiy sayyohlarni jalb qilish.

12. Ekoturizm va ta’lim

Ekoturizmni rivojlantirishda ta’lim va xabardorlikni oshirish zarur. Sayyohlar, mahalliy aholi va turizm ishchilariga ekologik ta’lim berish, ekologik mas’uliyatni oshirish muhim.

Ekologik ta’lim dasturlari: Turistlar uchun ekologik ta’lim dasturlari va atrof-muhitni saqlashga oid seminarlar va treninglar o‘tkazish. Masalan, organik dehqonchilik, ekotizim va ekologik mahsulotlarni sotish bo‘yicha maxsus treninglar.

•Mahalliy aholi uchun treninglar: Ekoturizm sohasida mahalliy aholi uchun maxsus kurslar va o‘quv dasturlari tashkil etish, ularni turizmning ekologik jihatlari haqida xabardor qilish.

Xulosa:

Navoiy viloyati ekoturizmni rivojlantirish uchun juda yaxshi imkoniyatlarga ega. Tabiiy boyliklar, madaniy meros va mahalliy aholi potentsiali bu jarayonni qo‘llab-quvvatlaydi. Biroq, barqaror rivojlanish uchun ekoturizm loyihalarining ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy ta’sirlarini hisobga olish zarur. Ekoturizm loyihalari orqali hududda ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy rivojlanishga erishish mumkin. Bunda ekologik toza infratuzilma yaratish, mahalliy an‘analarga e’tibor qaratish, va sayohatni barqaror boshqarish asosiy omillar bo‘ladi.

REFERENCES

1. Honey M. Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise? – Island Press, Washington, D.C./1-nashr 2008-y.
2. David A. Ecotourism: Principles, Practices & Policies – Routledge, London, 2003-y.
3. David Newsome, Ross K. Dowling, Susan A. Moore Tourism, Ecotourism and Protected Areas – CABI Publishing, Wallingford, UK, 2005-y.
4. Peter J. The Economics of Ecotourism – Routledge, London, 2010-y.
5. David Weaver Sustainable Tourism: Theory and Practice – Butterworth-Heinemann, Oxford, 2006-y.
6. “Barqaror rivojlanish va ekoturizm” (Sustainable Development and Ecotourism) — turli ilmiy maqolalar – O‘zbekiston Fanlar Akademiyasi va boshqa ilmiy jurnallar, 2015-2022-y.
7. “Barqaror turizm: Ekoturizm, madaniy turizm va innovatsion yondoshuvlar” – Turizm universitetlari va ilmiy nashrlar, O‘zbekiston, 2012-y.